

Mgr Adam Grabowski
Instytut Psychologii, WFCH
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

Preferowane i realizowane style życia a miejsce zamieszkania i płeć dorastającej młodzieży

Abstract:

Preferred and led lifestyles versus place of residence and gender of adolescents

Adolescents are at the stage of life when they start to prefer and lead a particular and specific lifestyle. The choice of a lifestyle and leading it depend on the personal possibilities of an individual, as well as on the socio-cultural conditions in which they grow and function. This thesis presents the results of research on lifestyles adolescents prefer and lead living in various environments: rural and urban. The objective of the research was to compare the lifestyle preferred and led by adolescents living in rural and urban areas, including boys and girls, in order to demonstrate whether their place of residence and gender are related to the lifestyles they prefer and lead. The analysis of the conducted research allows to formulate the following conclusions: 1) youth living both in rural and urban environments marginalise such values as materialism, lofty ideas or social involvement, but they recognise the sense of family life and value stability and comfort in life; 2) when defining the desired lifestyle, youth from rural areas take into account family, independence and helping others more often, while youth from urban areas appreciate the value of self-development and aesthetic experiences more; 3) boys are more competitive and materialistic than girls, while girls appreciate the value of the family more than boys.

1. Wprowadzenie teoretyczne

1.1. Styl życia – ujęcie teoretyczne

Styl życia w literaturze przedmiotu opisywany jest jako uwarunkowany kulturowo-społecznie sposób czy też model bycia, zarówno poszczególnych jednostek jak i społeczności. Ów sposób bycia dotyczy wielu aspektów życia ludzkiego, które pełnią funkcję czynników stanowiących określony styl. Wśród najważniejszych aspektów ludzkiego funkcjonowania, które decydują o tym, jaki styl dana jednostka czy też grupa preferuje i realizuje, wymienia się: motywy postępowania, hierarchię wartości, stopień i sposób zaspokajania potrzeb, realizowanie swych życiowych aspiracji (Tyszka, 1971, s. 104–105; por. także: Siciński, 1976, s. 15).

Preferowany i realizowany model życia jest wyrażany i urzeczywistniany na trzech poziomach ludzkiego funkcjonowania (Mądrzycki, 1996, s. 166):

- 1) na poziomie światopoglądu, dążeń i celów życiowych,
- 2) na poziomie obserwowalnych zachowań i czynności,
- 3) na poziomie przedmiotów, które człowiek wybiera i tworzy.

Za główne i najważniejsze kryterium wyboru preferowanego i realizowanego stylu uznaje się cenione wartości, które wyznaczają i regulują dany sposób bycia i realizacji życiowych potrzeb. Hierarchia wartości pełni funkcję zasady stylu życia, dzięki której realizatorzy określonego stylu mogą odczuwać swoje życie jako spójne i sensowne (Fatyga, 1999, s. 9; Czerwińska-Jasiewicz, 2005, s. 60).

Styl życia uwarunkowany jest kulturowo-społecznie, co oznacza, że dany model bycia ściśle związany jest ze środowiskiem, w jakim człowiek wzrasta i funkcjonuje. To uzależnienie podejmowania danego stylu życia przez jednostkę od warunków społeczno-kulturowych jest niezwykle ważne. Oznacza to bowiem, że sposób życia kształtuje się w procesie socjalizacji czyli w ramach interakcji z rodzicami, rodzeństwem, rówieśnikami, jak również pod wpływem nauki w szkole, korzystania z mediów, przekazywanego światopoglądu itp. Innym zewnętrznym czynnikiem wpisującym się w kontekst środowiskowy jest społeczno-ekonomiczna pozycja danej jednostki, która stanowi swego rodzaju punkt wyjścia dla realizacji danego stylu, a także pewien poziom możliwości podejmowania określonego stylu (Siciński, 1976, s. 15; Ponczek, Olszowy, 2012, s. 263).

Oczywiście podleganie jednostki określonym warunkom zewnętrznym nie oznacza braku możliwości, by jej osobisty wybór i chęć realizowania danego stylu były najistotniejszym czynnikiem w procesie kształtowania swojego sposobu życia. Człowiek w wyborze i realizacji pożądanego stylu potrafi być kreatywny i świadomy np. w momencie, kiedy reorganizuje swoje życiowe nawyki, odważnie zmienia swoje środowisko albo przyswaja nowy system wartości. Styl życia nie musi być wynikiem nagromadzonych doświadczeń, bezrefleksyjnego naśladowania czy też konformizmu. Jednak twórcza postawa wobec satysfakcjonującego stylu życia wymaga określonych predyspozycji, a szczególnie samowiedzy w zakresie znajomości swych potrzeb, wartości, zdolności, dążeń i celów (Mądrzycki, 1996, s. 173).

Podsumowując powyższe rozważania należy przyjąć, iż styl życia to sposób bytowania jednostki lub grupy, na który składa się zespół postaw, zachowań i ogólna filozofia życia. Kształtuje się on w procesie wzajemnego oddziaływania

szeroko pojętych warunków życia oraz indywidualnych wzorów zachowań. Styl życia zależy od warunków środowiska społeczno-kulturowego, sytuacji ekonomicznej, a także od uznawanych przez jednostkę norm, wartości i przekonań.

Kolejnym ważnym zagadnieniem odnośnie do stylów życia jest ich typologia. W literaturze przedmiotu istnieje wiele klasyfikacji stylów życia, dokonanych w oparciu o różne kryteria, m.in. takie jak status ekonomiczny, życiowe wybory czy też temperament (tamże, s. 167–171).

Mając na względzie główne kryterium wyboru określonego stylu, jakim są cenione wartości, a także problematykę niniejszego artykułu, szczególnie ważną wydaje się typologia Cz. Matuszewicza (1975, s. 164–195), który podzielił style życia według wartości moralnych, wyróżniając 20 następujących typów stylów: 1) wygody życia, 2) społecznej aktywności, 3) konsumpcji, 4) władzy i dominowania, 5) autorytetu moralnego, 6) życia twórczego, 7) hedonizmu, 8) patriotyzmu, 9) oszczędności, 10) biernej obserwacji, 11) wartości estetycznych, 12) wartości eschatologicznych, 13) cwaniactwa, 14) czynu, 15) życia rodzinnego, 16) mizantropii, 17) miłości, 18) oportunistycznego, 19) profesjonalizmu, 20) cynizmu.

Analizując przedstawioną typologię stylów według Cz. Matuszewicza można zauważyć, że w takim ujęciu układ wartości nie stanowi tylko głównego kryterium wyboru określonego stylu życia, ale również jedną z głównych kategorii opisu danego stylu. Cenione wartości zatem pełnią funkcję niejako narzędzia pomiaru, którym możemy zbadać i opisać określony, zarówno preferowany jak i realizowany, styl życia danej jednostki.

1.2. Pojęcie *dorastającej młodzieży*

Pojęcie młodzieży najczęściej pojawia się w literaturze socjologicznej, gdzie używane jest w podwójnym znaczeniu: społecznym i demograficznym. Młodzież w sensie społecznym oznacza status pokoleniowy, określony wspólnymi przeżyciami i doświadczeniami, którego bardzo często charakterystycznymi cechami są aktywność, spontaniczność oraz chęć tzw. zmiany świata. Natomiast w sensie demograficznym młodzież oznacza społeczną zbiorowość, określoną umownym przedziałem wiekowym (Wertenstein-Żuławski, 1993, s. 7–8).

Z perspektywy psychologii kategorią młodzieży określa się jednostki, znajdujące się na pewnym rozwojowym etapie ich życia, który nosi miano adolescencji. *Adolescere* w języku łacińskim oznacza *dorosnąć, przybliżyć się do*

dojrzałości, stąd też według psychologii adolescencją określa się okres dorastania człowieka, a więc okres następujący po wieku wczesnoszkolnym, a poprzedzający wczesną dorosłość (Bakiera, Stelter, 2011, s. 18).

Adolescencja stanowi więc przejściowy etap pomiędzy dzieciństwem a dorosłością, który dzieli się na dwie fazy: wczesnego dorastania, mieszczącej się między 10 a 16 rokiem życia, a także późnego dorastania, która z kolei mieści się między 16/17 a 22/24 rokiem życia. W wyniku dojrzewania adolescenti przechodzą dynamiczne zmiany w wielu aspektach ludzkiego funkcjonowania (Oleszkowicz, Senejko, 2011, s. 283).

W sensie biologicznym dorastanie to osiągnięcie przez organizm dojrzałości, którą stanowią przede wszystkim zdolności rozrodcze, natomiast w sensie psychicznym dorastanie prowadzi jednostkę do umiejętności samodzielnego kształtowania swojego życia i osiągnięcia przez nią nowego poziomu integracji osobowości, co w efekcie finalnym nadaje jednostce określoną formę tożsamości (Bakiera, Stelter, 2011, s. 18).

Faza wczesnej adolescencji, trwająca do 15/16 roku życia to czas silnych uwarunkowanych biologicznie zmian w sferze anatomiczno-fizjologicznej, charakteryzujących się przyspieszonym przyrostem wzrostu i wagi ciała, rozwojem pierwszorzędnych i drugorzędnych cech płciowych oraz dojrzewaniem mózgu. W tej fazie pojawiają się także znaczące zmiany o charakterze psychologicznym. Adolescentów w tym okresie cechuje przede wszystkim nadpobudliwość, labilność emocjonalna, współwystępowanie zachowań agresywnych i uległych, konformizm wobec rówieśników stanowiących grupę odniesienia, aktywność oraz chęć niezależnienia wobec rodziców (Oleszkowicz, Senejko, 2011, s. 283–285).

Druga faza adolescencji, rozpoczynająca się od 16/17 roku życia cechuje się dojrzewaniem jednostki pod względem osobowościowym i społecznym. Najbardziej charakterystyczne cechy tego okresu to: klarujący się system wartości, działania podporządkowane stawianym sobie celom, większa kontrola wyrażania emocji, stabilność w relacjach z rodzicami, rozwój bliskich relacji (o charakterze erotyczno-uczuciowym), kształtowanie własnej odrębności i tożsamości, autonomia moralna, aktywność twórcza, kulturowe uwarunkowania rozwoju (tamże, s. 283–285).

A zatem dorastający młodzi ludzie znajdują się na etapie życia, gdzie definiują samego siebie oraz poszukują własnej tożsamości, co oparte jest na bardziej zintegrowanym *ja* oraz większej autorefleksji, a także wyrażane poprzez preferowanie, wybór i realizowanie określonego i specyficznego stylu życia.

2. Komunikat z badań własnych

2.1. Cel badań

Badania przeprowadzono w ramach projektu badawczego, który dotyczył różnych postaw dorastającej młodzieży. Projekt realizowany był na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego pod kierunkiem prof. UKSW dr hab. M. Czerwińskiej-Jasiewicz. Celem badań, zaprezentowanych w niniejszym artykule, było poznanie preferowanych i realizowanych stylów życia wśród dorastającej młodzieży żyjącej w środowisku wiejskim i miejskim, a także porównanie preferowanych i realizowanych stylów życia dorastającej młodzieży pod względem miejsca zamieszkania (wieś/miasto) oraz płci.

2.2. Problem badań

Jak wspomniano we wprowadzeniu teoretycznym, wybór i realizowanie danego stylu przez jednostkę zależy od jej osobistych dyspozycji, ale także od warunków środowiskowych. Tak więc środowisko, w jakim jednostka wzrasta i funkcjonuje wpływa na jej sposób myślenia, system wartości, dążenia, planowanie przyszłości itp. Innym, godnym uwagi, problemem jest związek płci jako czynnika biologiczno-psychologicznego z określonym stylem życia. Jakże zatem preferowane i realizowane style życia można zauważyć u dorastającej młodzieży żyjącej w różnych środowiskach: wiejskim i miejskim? Czy style życia młodych mieszkańców wsi różnią się od stylów życia ich rówieśników żyjących w mieście? Czy style życia chłopców różnią się od stylów życia dziewcząt? Poniżej zaprezentowane i opisane badanie jest próbą analizy przedstawionego problemu i odpowiedzi na powyższe pytania.

2.3. Pytania badawcze i hipotezy

Postawiono następujące pytania badawcze:

- 1) Jakie style życia są najczęściej i najrzadziej preferowanymi wśród dorastającej wiejskiej i miejskiej młodzieży?
- 2) Jakie style życia są najczęściej realizowanymi wśród dorastającej wiejskiej i miejskiej młodzieży?
- 3) Czy miejsce zamieszkania (wieś/miasto) dorastającej młodzieży odgrywa znaczącą rolę przy preferencji i realizacji stylu życia?
- 4) Czy płeć odgrywa znaczącą rolę przy preferencji i realizacji stylu życia?

Sformułowano następujące hipotezy badawcze:

- 1) H_0 : Brak istotnych różnic między młodzieżą wiejską a miejską w zakresie preferowanych i realizowanych stylów życia.
 H_1 : Preferowane i realizowane style życia wśród dorastającej młodzieży różnią się, w zależności od miejsca zamieszkania (wieś/miasto).
- 2) H_0 : Brak istotnych różnic między dziewczętami a chłopcami w zakresie preferowanych i realizowanych stylów życia.
 H_1 : Preferowane i realizowane style życia wśród dorastającej młodzieży różnią się, w zależności od płci.
- 3) H_0 : Brak istotnych różnic między dziewczętami mieszkającymi w środowisku wiejskim a dziewczętami mieszkającymi w środowisku miejskim, a także między chłopcami mieszkającymi w środowisku wiejskim a chłopcami mieszkającymi w środowisku miejskim w zakresie preferowanych i realizowanych stylów życia.
 H_1 : Preferowane i realizowane style życia wśród dorastającej młodzieży różnią się, w zależności od płci i miejsca zamieszkania (wieś/miasto).

2.4. Badane zmienne i techniki badawcze

Badaną zmienną zależną (wyjaśnianą) jest preferowany i realizowany styl życia dorastającej młodzieży żyjącej w środowisku wiejskim i miejskim. Natomiast badane zmienne niezależne (wyjaśniające) to: miejsce zamieszkania (wieś/miasto) i płeć.

Do przeprowadzenia badania została użyta metoda kwestionariuszowa. Preferowane i realizowane style życia młodzieży zostały zbadane kwestionariuszem o nazwie „Modele życia”, skonstruowanym na Wydziale Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego, w ramach seminarium magisterskiego pod kierunkiem M. Czerwińskiej-Jasiewicz. Jest to modyfikacja Testu Wyboru Wartości Moralnych Cz. Matuszewicza (1975, s. 236–240). Kwestionariusz składa się z opisu 14 modeli życia i arkusza odpowiedzi, gdzie badany najpierw udziela odpowiedzi na pytanie, który z podanych modeli najbardziej i najmniej chciałby realizować w swoim życiu, a następnie o to, który z podanych modeli realizuje w swoim życiu, lub który z nich jest podobny do tego, który realizuje.

2.5. Badana populacja i przebieg badań

Przebadane zostały dwie grupy. Pierwszą badaną grupą byli uczniowie czwartych klas technikum jednej ze szkół zawodowych w woj. podlaskim, gdzie przebadanych zostało 51 osób, w tym 33 dziewczęta i 18 chłopców, zamieszkałych na wsi, w wieku od 18 do 19 lat. Drugą badaną grupą byli uczniowie trzecich klas jednego z warszawskich liceów, gdzie przebadanych zostało 50 osób, w tym 24 dziewczęta i 26 chłopców, zamieszkałych w Warszawie. Na określenie wymienionych grup w niniejszym artykule będą używane nazwy: młodzież mieszkająca/żyjąca w środowisku wiejskim; młodzież mieszkająca/żyjąca w środowisku miejskim; młodzież wiejska; młodzież miejska. Badania były anonimowe oraz miały charakter zbiorowy przy udostępnieniu przez nauczycieli w każdej ze szkół dwóch jednostek lekcyjnych.

2.6. Metody analizy wyników i uzyskane wyniki badań

Przy badaniu najbardziej i najmniej preferowanych oraz realizowanych stylów życia dorastającej młodzieży została zastosowana analiza procentowo-frekwencyjna. Natomiast przy badaniu istotnych statystycznie różnic w preferowaniu i realizowaniu określonych stylów życia między wiejską a miejską młodzieżą oraz pomiędzy chłopcami a dziewczętami zastosowano statystykę *chi-kwadrat*.

Wyniki badań zostały zaprezentowane według kolejności pytań badawczych, postawionych powyżej w punkcie 2. Badane grupy to: 51 osób (100%), w tym 33 dziewczęta (100%) i 18 chłopców (100%) żyjących w środowisku wiejskim oraz 50 osób (100%), w tym 24 dziewczęta (100%) i 26 chłopców (100%) żyjących w środowisku miejskim.

a) Najczęściej i najrzadziej preferowane style życia dorastającej wiejskiej i miejskiej młodzieży

Pierwsze pytanie badawcze dotyczyło kwestii najczęściej i najrzadziej preferowanych stylów życia wśród obu badanych grup. Badania w tym zakresie wykazały, iż spośród wymienionych modeli życia dorastająca młodzież wiejska najczęściej wskazywała jako najbardziej preferowane style: Rodzinny (76%), Allocentryczny (52%) i Niezależnościowy (50%). Natomiast dorastająca młodzież miejska najczęściej wskazywała jako najbardziej preferowane style: Wygody życia

(52%), Perfekcjonistyczny (34%), Estetyczny i Niezależnościowy (po 30%). Tabela 1. prezentuje omówione wyniki.

Tabela nr 1. Najczęściej wybierane modele życia jako preferowane

Modele życia	Dorastające młodzież wiejska						Dorastająca młodzież miejska					
	Dziewczęta		Chłopcy		Ogółem		Dziewczęta		Chłopcy		Ogółem	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
I. Wygody życia	12	36	11	61	23	45	12	50	14	54	26	52
II. Prestiżowy	2	6	2	11	4	8	0	0	4	15	4	8
III. Estetyczny	5	15	1	5	6	12	9	38	6	23	15	30
IV. Niezależnościowy	17	52	9	50	26	50	6	25	9	35	15	30
V. Perfekcjonistyczny	4	12	5	28	9	18	10	41	7	27	17	34
VI. Rywalizacyjny	0	0	5	28	5	10	1	4	7	27	8	16
VII. Allocentryczny	25	76	2	11	27	53	7	30	7	27	14	28
VIII. Hedonistyczny	6	18	3	17	9	18	3	13	4	15	7	14
IX. Idealistyczny	1	3	1	6	2	4	3	13	2	8	5	10
X. Konformistyczny	6	18	4	22	10	20	4	17	3	12	7	14
XI. Zawodowy	3	9	2	11	5	10	6	25	4	15	10	20
XII. Rodzinny	29	88	10	56	39	77	11	46	1	4	12	24
XIII. Materialistyczny	1	3	4	22	5	10	0	0	11	42	11	22
XIV. Socjocentryczny	0	0	0	0	1	2	3	13	0	0	3	6

*Każda osoba wybrała 3 modele w związku z tym % nie sumują się do 100%.

W zakresie najmniej preferowanych stylów badania wykazały, iż spośród wymienionych modeli życia grupa dorastającej młodzieży wiejskiej najczęściej wskazywała jako najmniej preferowane style: Materialistyczny (62%), Rywalizacyjny (45%) i Konformistyczny (37%). Natomiast dorastająca młodzież miejska najczęściej wskazywała jako najmniej preferowane style: Konformistyczny (48%), Materialistyczny (40%) i Rywalizacyjny (34%). Tabela 2 prezentuje omówione wyniki.

Tabela nr 2. Najczęściej wybierane modele życia jako najmniej preferowane

Modele życia	Dorastające młodzież wiejska						Dorastająca młodzież miejska					
	Dziewczęta		Chłopcy		Ogółem		Dziewczęta		Chłopcy		Ogółem	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
I. Wygody życia	3	9	2	11	10	19	1	4	2	8	3	6
II. Prestiżowy	12	36	3	17	15	29	10	42	5	19	15	30
III. Estetyczny	6	18	2	11	8	15	2	9	6	23	8	16
IV. Niezależnościowy	6	18	1	6	6	11	2	8	3	12	5	10
V. Perfekcjonistyczny	10	30	6	33	16	31	1	4	1	4	2	4
VI. Rywalizacyjny	19	58	4	22	23	45	13	54	4	15	17	34
VII. Allocentryczny	2	6	1	6	3	5	2	8	6	23	8	16
VIII. Hedonistyczny	4	12	7	39	11	21	7	29	2	8	9	18
IX. Idealistyczny	4	12	7	39	11	21	6	25	6	23	12	24
X. Konformistyczny	11	33	8	44	19	37	11	46	13	50	24	48
XI. Zawodowy	3	9	5	28	8	15	5	21	4	15	9	18
XII. Rodzinny	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
XIII. Materialistyczny	26	79	7	39	32	62	10	42	10	38	20	40
XIV. Socjocentryczny	6	18	5	28	11	21	4	17	12	46	16	32

*Każda osoba wybrała 3 modele w związku z tym % nie sumują się do 100%.

b) Najczęściej realizowane style życia dorastającej wiejskiej i miejskiej młodzieży

Drugie pytanie badawcze dotyczyło kwestii najbardziej realizowanych stylów życia dorastającej młodzieży wiejskiej i miejskiej. Jako style życia podobne do realizowanych na podstawie modeli opisanych w kwestionariuszu najczęściej wskazywane przez badaną grupę wiejskiej młodzieży były style: Rodzinny (77%), Allocentryczny (55%) i Wygody życia (43%). Natomiast badana grupa młodzieży miejskiej najczęściej wskazywała style: Wygody życia (44%), Perfekcjonistyczny (32%) i Rodzinny (30%). Tabela nr 3 prezentuje omówione wyniki.

Tabela nr 3. Modele życia wybierane jako podobne do realizowanych

Modele życia	Dorastające młodzież wiejska						Dorastająca młodzież miejska					
	Dziewczęta		Chłopcy		Ogółem		Dziewczęta		Chłopcy		Ogółem	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
I. Wygody życia	11	33	11	61	22	43	12	50	10	43	22	44
II. Prestiżowy	2	6	4	22	6	11	0	0	4	17	4	8
III. Estetyczny	6	18	3	17	9	17	8	33	3	13	11	22
IV. Niezależnościowy	10	30	7	39	17	33	7	29	6	26	13	26
V. Perfekcjonistyczny	5	15	6	33	11	21	8	33	8	35	16	32
VI. Rywalizacyjny	1	3	3	17	4	7	1	4	9	39	10	20
VII. Allocentryczny	26	79	2	11	28	54	7	29	4	17	11	22
VIII. Hedonistyczny	7	21	1	6	8	15	3	13	7	30	10	20
IX. Idealistyczny	1	3	0	0	1	2	1	4	2	9	3	6
X. Konformistyczny	6	18	1	6	7	13	4	17	3	13	7	14
XI. Zawodowy	4	12	3	17	7	13	8	33	5	22	13	26
XII. Rodzinny	31	94	8	44	39	76	13	54	2	9	15	30
XIII. Materialistyczny	0	0	4	22	4	7	0	0	6	26	6	12
XIV. Socjocentryczny	1	3	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0

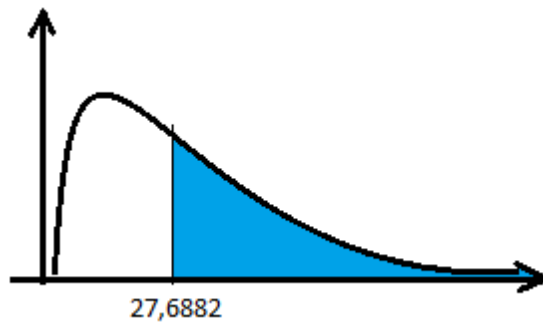
*Każda osoba wybrała 3 modele w związku z tym % nie sumują się do 100%.

Zdecydowanie dominującym stylem wśród najbardziej realizowanych przez młodzież wiejską okazał się styl Rodzinny, a przez młodzież miejską styl Wygody życia. Zaś najbardziej peryferycznym stylem dla obu grup okazał się Socjocentryczny.

c) Najczęściej i najrzadziej preferowane style życia dorastającej młodzieży a miejsce zamieszkania (wieś/miasto)

W celu porównania grup pod względem różnych stylów życia wykonano test niezależności *chi-kwadrat*. Na podstawie wartości obserwowanych, zostały obliczone teoretyczne (oczekiwane) liczebności poszczególnych podgrup w podziale na miejsce zamieszkania i płeć respondenta. Wartość krytyczna w tablicach rozkładu *chi-kwadrat*, przyjmując istotność $p < 0,01$ oraz 13 stopni swobody (liczba wartości I zmiennej-1)*(liczba wartości II zmiennej-1) wynosi 27,688.

Otrzymaliśmy zatem obszar krytyczny:

Dla danych dotyczących najczęściej preferowanych stylów życia wśród wiejskiej i miejskiej młodzieży wyliczona statystyka *chi-kwadrat* (χ^2) otrzymała wartość: $\chi^2=34,75$. Obliczona wartość statystyki χ^2 znajduje się w obszarze krytycznym zatem na poziomie istotności $p<0,01$ możemy odrzucić hipotezę zerową mówiącą o tym, że zmienne są niezależne i stwierdzić, że między miejscem zamieszkania a preferowanym stylem życia istnieje zależność statystyczna. Młodzież wiejska istotnie statystycznie różni się od młodzieży miejskiej w zakresie preferowanych stylów życia. Tabela 4 prezentuje omówione wyniki.

Tabela nr 4. Najczęściej wybierane modele życia jako preferowane a miejsce zamieszkania

Modele życia	Dorastająca młodzież wiejska			Dorastająca młodzież miejska			
	N	wartość teoretyczna	χ^2	N	wartość teoretyczna	χ^2	S
I. Wygody życia	23	25,78	0,30	26	23,23	0,33	49
II. Prestiżowy	4	4,21	0,01	4	3,79	0,01	8
III. Estetyczny	6	11,05	2,31	15	9,95	2,56	21
IV. Niezależnościowy	26	21,57	0,91	15	19,43	1,01	41
V. Perfekcjonistyczny	9	13,68	1,60	17	12,32	1,78	26
VI. Rywalizacyjny	5	6,84	0,49	8	6,16	0,55	13
VII. Allocentryczny	27	21,57	1,37	14	19,43	1,52	41
VIII. Hedonistyczny	9	8,42	0,04	17	7,58	0,04	16
IX. Idealistyczny	2	3,68	0,77	5	3,32	0,85	7
X. Konformistyczny	10	8,94	0,12	7	8,06	0,14	17
XI. Zawodowy	5	7,89	1,06	10	7,11	1,18	15
XII. Rodzinny	39	26,83	5,52	12	24,17	6,12	51
XIII. Materialistyczny	5	8,42	1,39	11	7,58	1,54	16
XIV. Socjocentryczny	1	2,10	0,58	3	1,90	0,64	4
Suma	171			154			325
					Statystyka		34,75

$p<0,01$; 13 st. sw.

Dla danych dotyczących najmniej preferowanych stylów życia wśród wiejskiej i miejskiej młodzieży wyliczona statystyka *chi-kwadrat* uzyskała następującą wartość: $\chi^2=20,68$. Wartość testu która została wyliczona na podstawie zebranych danych nie „weszła” do obszaru krytycznego. W tym przypadku zatem nie mamy podstaw do odrzucenia zerowej hipotezy mówiącej o braku statystycznych różnic w zakresie najmniej preferowanych stylów między wyróżnionymi ze względu na miejsce zamieszkania grupami. Tabela 5 prezentuje omówione wyniki.

Tabela nr 5. Najczęściej wybierane modele życia jako najmniej preferowane a miejsce zamieszkania

Modele życia	Dorastające młodzież wiejska			Dorastająca młodzież miejska			
	N	wartość teoretyczna	χ^2	N	wartość teoretyczna	χ^2	S
I. Wygody życia	10	7,01	1,28	3	5,99	1,50	13
II. Prestiżowy	15	16,17	0,08	15	13,83	0,10	30
III. Estetyczny	8	8,62	0,05	8	7,38	0,05	16
IV. Niezależnościowy	6	5,93	0,00	5	5,07	0,00	11
V. Perfekcjonistyczny	16	9,70	4,09	2	8,30	4,78	18
VI. Rywalizacyjny	23	21,56	0,10	17	18,44	0,11	40
VII. Allocentryczny	3	5,93	1,45	8	5,07	1,69	11
VIII. Hedonistyczny	11	10,78	0,00	9	9,22	0,01	20
IX. Idealistyczny	11	12,40	0,16	12	10,60	0,18	23
X. Konformistyczny	19	23,17	0,75	24	19,83	0,88	43
XI. Zawodowy	8	9,16	0,15	9	7,84	0,17	17
XII. Rodzinny	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0
XIII. Materialistyczny	32	28,02	0,56	20	23,98	0,66	52
XIV. Socjocentryczny	11	14,55	0,87	16	12,45	1,01	27
Suma	173			148			321
						Statystyka	20,68

p<0,01; 13 st. sw.

d) Najczęściej realizowane style życia dorastającej młodzieży a miejsce zamieszkania (wieś/miasto)

Wyliczona statystyka *chi-kwadrat* dla danych dotyczących najbardziej realizowanych stylów życia wśród dorastającej wiejskiej i miejskiej młodzieży uzyskała wartość: $\chi^2=25,54$. Wartość testu która została wyliczona na podstawie zebranych danych nie „weszła” do obszaru krytycznego, a zatem nie mamy podstaw do odrzucenia zerowej hipotezy mówiącej o braku statystycznych różnic w zakresie realizowanych stylów między wyróżnionymi grupami ze względu na środowisko

życia. Stąd też można stwierdzić brak istotnych statystycznie różnic w zakresie realizowanych stylów życia między młodzieżą wiejską a miejską.

Tabela 6 prezentuje omówione wyniki.

Tabela nr 6. Najczęściej wybierane modele życia jako realizowane a miejsce zamieszkania

Modele życia	Dorastające młodzież wiejska			Dorastająca młodzież miejska			
	N	wartość teoretyczna	χ^2	N	wartość teoretyczna	χ^2	S
I. Wygody życia	22	23,66	0,12	22	20,34	0,14	44
II. Prestiżowy	6	5,38	0,07	4	4,62	0,08	10
III. Estetyczny	9	10,75	0,29	11	9,25	0,33	20
IV. Niezależnościowy	17	16,13	0,05	13	13,87	0,05	30
V. Perfekcjonistyczny	11	14,52	0,85	16	12,48	0,99	27
VI. Rywalizacyjny	4	7,53	1,65	10	6,47	1,92	14
VII. Allocentryczny	28	20,97	2,36	11	18,03	2,74	39
VIII. Hedonistyczny	8	9,68	0,29	10	8,32	0,34	18
IX. Idealistyczny	1	2,15	0,62	3	1,85	0,72	4
X. Konformistyczny	7	7,53	0,04	7	6,47	0,04	14
XI. Zawodowy	7	10,75	1,31	13	9,25	1,52	20
XII. Rodzinny	39	29,04	3,42	15	24,96	3,98	54
XIII. Materialistyczny	4	5,38	0,35	6	4,62	0,41	10
XIV. Socjocentryczny	1	0,54	0,40	0	0,46	0,46	1
Suma	164			141			305
p<0,01; 13 st. sw.						Statystyka	25,54

e) Najczęściej i najrzadziej preferowane style życia dorastającej młodzieży wiejskiej a płeć

Wyliczona statystyka *ch-kwadrat* dla danych dotyczących najbardziej preferowanych stylów życia wśród dziewcząt i chłopców żyjących w środowisku wiejskim uzyskała wartość: $\chi^2= 29,37$. Obliczona wartość statystyki *chi-kwadrat* znajduje się w obszarze krytycznym, zatem na poziomie istotności $p<0,01$ możemy odrzucić hipotezę zerową mówiącą o tym, że zmienne są niezależne i stwierdzić, że pomiędzy dziewczętami, a chłopcami żyjącymi w środowisku wiejskim, w zakresie wyboru preferowanych stylów życia istnieje zależność statystyczna. Zatem płeć różnicuje wybór preferowanego stylu życia wśród młodzieży wiejskiej. Tabela 7 prezentuje omówione wyniki.

Tabela nr 7. Najczęściej wybierane modele życia jako preferowane wśród młodzieży wiejskiej a płeć

Modele życia	Dziewczęta			Chłopcy			
	N	wartość teoretyczna	χ^2	N	wartość teoretyczna	χ^2	S
I. Wygody życia	12	15,02	0,61	11	7,98	1,14	23
II. Prestiżowy	2	2,61	0,14	2	1,39	0,27	4
III. Estetyczny	5	3,92	0,30	1	2,08	0,56	6
IV. Niezależnościowy	17	16,98	0,00	9	9,02	0,00	26
V. Perfekcjonistyczny	4	5,88	0,60	5	3,12	1,13	9
VI. Rywalizacyjny	0	3,26	3,26	5	1,74	6,14	5
VII. Allocentryczny	25	17,63	3,08	2	9,37	5,80	27
VIII. Hedonistyczny	6	5,88	0,00	3	3,12	0,00	9
IX. Idealistyczny	1	1,31	0,07	1	0,69	0,13	2
X. Konformistyczny	6	6,53	0,04	4	3,47	0,08	10
XI. Zawodowy	3	3,26	0,02	2	1,74	0,04	5
XII. Rodzinny	29	25,46	0,49	10	13,54	0,92	39
XIII. Materialistyczny	1	3,26	1,57	4	1,74	2,96	5
XIV. Socjocentryczny	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0
Suma	111			59			170
						Statystyka	29,37

p<0,01; 13 st. sw.

Wyliczona statystyka *chi-kwadrat* dla danych dotyczących najmniej preferowanych stylów życia wśród dziewcząt i chłopców żyjących w środowisku wiejskim uzyskała wartość: $\chi^2= 20,88$.

Wartość testu, która została wyliczona na podstawie zebranych danych nie „weszła” do obszaru krytycznego. W tym przypadku zatem nie mamy podstaw do odrzucenia zerowej hipotezy mówiącej o braku statystycznych różnic między wyróżnionymi ze względu na płeć grupami.

Można stwierdzić brak istotnych statystycznie różnic w zakresie najmniej preferowanych modeli życia między dziewczętami a chłopcami żyjącymi w środowisku wiejskim.

Tabela 8 prezentuje omówione wyniki.

Tabela nr 8. Najczęściej wybierane modele życia jako najmniej preferowane wśród młodzieży wiejskiej a płeć

Modele życia	Dziewczęta			Chłopcy			
	N	wartość teoretyczna	χ^2	N	wartość teoretyczna	χ^2	S
I. Wygody życia	3	3,29	0,03	2	1,71	0,05	5
II. Prestiżowy	12	9,88	0,45	3	5,12	0,88	15
III. Estetyczny	6	5,27	0,10	2	2,73	0,19	8
IV. Niezależnościowy	6	4,61	0,42	1	2,39	0,81	7
V. Perfekcjonistyczny	10	10,54	0,03	6	5,46	0,05	16
VI. Rywalizacyjny	19	15,15	0,98	4	7,85	1,89	23
VII. Allocentryczny	2	1,98	0,00	1	1,02	0,00	3
VIII. Hedonistyczny	4	7,25	1,45	7	3,75	2,81	11
IX. Idealistyczny	4	7,25	1,45	7	3,75	2,81	11
X. Konformistyczny	11	12,52	0,18	8	6,48	0,36	19
XI. Zawodowy	3	5,27	0,98	5	2,73	1,89	8
XII. Rodzinny	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0
XIII. Materialistyczny	26	21,74	0,83	7	11,26	1,61	33
XIV. Socjocentryczny	6	7,25	0,21	5	3,75	0,41	11
Suma	112			58			170
p<0,01; 13 st. sw.						Statystyka	20,88

f) Najczęściej i najrzadziej preferowane style życia wśród dorastającej młodzieży miejskiej a płeć

Wyliczona statystyka *chi-kwadrat* dla danych dotyczących najczęściej preferowanych stylów życia wśród dziewcząt i chłopców żyjących w środowisku miejskim uzyskała wartość: $\chi^2= 33,52$. Obliczona wartość statystyki *chi-kwadrat* znajduje się w obszarze krytycznym zatem na poziomie istotności $p<0,01$ możemy odrzucić hipotezę zerową mówiącą o tym, że zmienne są niezależne i stwierdzić, że pomiędzy dziewczętami a chłopcami mieszkającymi w miastach, w wyborze preferowanego stylu życia istnieje zależność statystyczna. Zatem płeć różnicuje wybór preferowanego stylu życia wśród młodzieży miejskiej. Tabela 9 prezentuje omówione wyniki.

Tabela nr 9. Najczęściej wybierane modele życia jako preferowane wśród młodzieży miejskiej a płeć

Modele życia	Dziewczęta			Chłopcy			
	N	wartość teoretyczna	χ^2	N	wartość teoretyczna	χ^2	S
I. Wygody życia	12	12,66	0,03	14	13,34	0,03	26
II. Prestiżowy	0	1,95	1,95	4	2,05	1,85	4
III. Estetyczny	9	7,31	0,39	6	7,69	0,37	15
IV. Niezależnościowy	6	7,31	0,23	9	7,69	0,22	15
V. Perfekcjonistyczny	10	8,28	0,35	7	8,72	0,34	17
VI. Rywalizacyjny	1	3,90	2,25	7	4,10	2,04	8
VII. Allocentryczny	7	6,82	0,00	7	7,18	0,00	14
VIII. Hedonistyczny	3	3,41	0,05	4	3,59	0,05	7
IX. Idealistyczny	3	2,44	0,13	2	2,56	0,12	5
X. Konformistyczny	4	3,41	0,10	3	3,59	0,10	7
XI. Zawodowy	6	4,87	0,26	4	5,13	0,25	10
XII. Rodzinny	11	5,84	4,55	1	6,16	4,32	12
XIII. Materialistyczny	0	5,36	5,36	11	5,64	5,09	11
XIV. Socjocentryczny	3	1,46	1,62	0	1,54	1,54	3
Suma	75			79			154
p<0,01; 13 st. sw.						Statystyka	33,52

Wyliczona statystyka *ch-kwadrat* dla danych dotyczących najmniej preferowanych stylów życia wśród dziewcząt i chłopców żyjących w środowisku miejskim uzyskała wartość: $\chi^2= 18,02$. Wartość testu która została wyliczona na podstawie zebranych danych nie „weszła” do obszaru krytycznego. W tym przypadku zatem nie mamy podstaw do odrzucenia zerowej hipotezy zakładającej brak statystycznych różnic między wyróżnionymi ze względu na płeć grupami. Można stwierdzić brak istotnych statystycznie różnic w najmniej preferowanych modelach życia między dziewczętami a chłopcami żyjącymi w środowisku miejskim. Tabela 10 prezentuje omówione wyniki.

Tabela nr 10. Najczęściej wybierane modele życia jako najmniej preferowane wśród młodzieży miejskiej a płeć

Modele życia	Dziewczęta			Chłopcy			
	N	wartość teoretyczna	χ^2	N	wartość teoretyczna	χ^2	S
I. Wygody życia	1	1,50	0,17	2	1,50	0,17	3
II. Prestiżowy	10	7,50	0,83	5	7,50	0,83	15
III. Estetyczny	2	4,00	1,00	6	4,00	1,00	8
IV. Niezależnościowy	2	2,50	0,10	3	2,50	0,10	5
V. Perfekcjonistyczny	1	1,00	0,00	1	1,00	0,00	2
VI. Rywalizacyjny	13	8,50	2,38	4	8,50	2,38	17
VII. Allocentryczny	2	4,00	1,00	6	4,00	1,00	8
VIII. Hedonistyczny	7	4,50	1,39	2	4,50	1,39	9
IX. Idealistyczny	6	6,00	0,00	6	6,00	0,00	12
X. Konformistyczny	11	12,00	0,08	13	12,00	0,08	24
XI. Zawodowy	5	4,50	0,06	4	4,50	0,06	9
XII. Rodzinny	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0
XIII. Materialistyczny	10	10,00	0,00	10	10,00	0,00	20
XIV. Socjocentryczny	4	8,00	2,00	12	8,00	2,00	16
Suma	74			74			148
p<0,01; 13 st. sw.						Statystyka	18,02

g) Najczęściej realizowane style życia dorastającej młodzieży wiejskiej a płeć

Wyliczona statystyka *chi-kwadrat* dla danych dotyczących najbardziej realizowanych stylów życia wśród dziewcząt i chłopców żyjących w środowisku wiejskim uzyskała wartość: $\chi^2= 35,57$.

Obliczona wartość statystyki *chi-kwadrat* znajduje się w obszarze krytycznym zatem na poziomie istotności $p<0,01$ możemy odrzucić hipotezę zerową mówiącą o tym, że zmienne są niezależne i stwierdzić, że pomiędzy dziewczętami, a chłopcami żyjącymi w środowisku wiejskim istnieje zależność statystyczna w zakresie realizowanych stylów życia. Zatem płeć różnicuje młodzież wiejską w zakresie realizowanych stylów życia. Tabela 11 prezentuje omówione wyniki.

Tabela nr 11. Najczęściej wybierane modele życia jako realizowane wśród młodzieży wiejskiej a płeć

Modele życia	Dziewczęta			Chłopcy			
	N	wartość teoretyczna	χ^2	N	wartość teoretyczna	χ^2	S
I. Wygody życia	11	14,89	1,02	11	7,11	2,13	22
II. Prestiżowy	2	4,06	1,05	4	1,94	2,19	6
III. Estetyczny	6	6,09	0,00	3	2,91	0,00	9
IV. Niezależnościowy	10	11,51	0,20	7	5,49	0,41	17
V. Perfekcjonistyczny	5	7,45	0,80	6	3,55	1,68	11
VI. Rywalizacyjny	1	2,71	1,08	3	1,29	2,25	4
VII. Allocentryczny	26	18,95	2,62	2	9,05	5,49	28
VIII. Hedonistyczny	7	5,41	0,46	1	2,59	0,97	8
IX. Idealistyczny	1	0,68	0,15	0	0,32	0,32	1
X. Konformistyczny	6	4,74	0,34	1	2,26	0,70	7
XI. Zawodowy	4	4,74	0,11	3	2,26	0,24	7
XII. Rodzinny	31	26,40	0,80	8	12,60	1,68	39
XIII. Materialistyczny	0	2,71	2,71	4	1,29	5,67	4
XIV. Socjocentryczny	1	0,68	0,15	0	0,32	0,32	1
Suma	111			53			164
						Statystyka	35,57

p<0,01; 13 st. sw.

h) Najczęściej realizowane style życia dorastającej młodzieży miejskiej a płeć

Wyliczona statystyka *chi-kwadrat* dla danych dotyczących najbardziej realizowanych stylów życia wśród dziewcząt i chłopców żyjących w środowisku miejskim uzyskała wartość: $X^2= 30,53$. Obliczona wartość statystyki χ^2 znajduje się w obszarze krytycznym zatem na poziomie istotności $p<0,01$ możemy odrzucić hipotezę zerową mówiącą o tym, że zmienne są niezależne i stwierdzić, że pomiędzy dziewczętami, a chłopcami mieszkającymi w środowisku miejskim istnieje zależność statystyczna w zakresie realizowanych stylów życia. Zatem płeć różnicuje młodzież miejską w zakresie realizowanych stylów życia. Tabela 12 prezentuje omówione wyniki.

Tabela nr 12. Najczęściej wybierane modele życia jako realizowane wśród młodzieży miejskiej a płęć

Modele życia	Dziewczęta			Chłopczy			
	N	wartość teoretyczna	χ^2	N	wartość teoretyczna	χ^2	S
I. Wygody życia	12	11,23	0,05	10	10,77	0,05	22
II. Prestiżowy	0	2,04	2,04	4	1,96	2,13	4
III. Estetyczny	8	5,62	1,01	3	5,38	1,05	11
IV. Niezależnościowy	7	6,64	0,02	6	6,36	0,02	13
V. Perfekcjonistyczny	8	8,17	0,00	8	7,83	0,00	16
VI. Rywalizacyjny	1	5,11	3,30	9	4,89	3,45	10
VII. Allocentryczny	7	5,62	0,34	4	5,38	0,36	11
VIII. Hedonistyczny	3	5,11	0,87	7	4,89	0,91	10
IX. Idealistyczny	1	1,53	0,18	2	1,47	0,19	3
X. Konformistyczny	4	3,57	0,05	3	3,43	0,05	7
XI. Zawodowy	8	6,64	0,28	5	6,36	0,20	13
XII. Rodzinny	13	7,66	3,72	2	7,34	3,89	15
XIII. Materialistyczny	0	3,06	3,06	6	2,94	3,20	6
XIV. Socjocentryczny	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0
Suma	72			69			141
						Statystyka	30,53

p<0,01; 13 st. sw.

i) Preferowane i realizowane style życia dorastających dziewcząt a miejsce zamieszkania

Wyliczona statystyka *chi-kwadrat* dla danych dotyczących najbardziej preferowanych stylów życia wśród dziewcząt żyjących w środowisku wiejskim oraz dziewcząt żyjących w środowisku miejskim uzyskała wartość: $\chi^2= 31,82$. Obliczona wartość statystyki *chi-kwadrat* znajduje się w obszarze krytycznym zatem na poziomie istotności $p<0,01$ możemy odrzucić hipotezę zerową mówiącą o tym, że zmienne są niezależne i stwierdzić, że pomiędzy dziewczętami żyjącymi w środowisku wiejskim a dziewczętami żyjącymi w środowisku miejskim, w zakresie wyboru preferowanych stylów życia istnieje zależność statystyczna. Zatem miejsce zamieszkania różnicuje wybór preferowanego stylu życia wśród dziewcząt. Tabela 13 prezentuje omówione wyniki.

Tabela nr 13. Najczęściej wybierane modele życia jako preferowane wśród dziewcząt a miejsce zamieszkania

Modele życia	Dziewczęta-Wieś			Dziewczęta-Miasto			
	N	wartość teoretyczna	χ^2	N	wartość teoretyczna	χ^2	S
I. Wygody życia	12	14,32	0,38	12	9,68	0,56	24
II. Prestiżowy	2	1,19	0,54	0	0,81	0,81	2
III. Estetyczny	5	8,35	1,35	9	5,65	1,99	14
IV. Niezależnościowy	17	13,73	0,78	6	9,27	1,16	23
V. Perfekcjonistyczny	4	8,35	2,27	10	5,65	3,36	14
VI. Rywalizacyjny	0	0,60	0,60	1	0,40	0,88	1
VII. Allocentryczny	25	19,10	1,82	7	12,90	2,70	32
VIII. Hedonistyczny	6	5,37	0,07	3	3,63	0,11	9
IX. Idealistyczny	1	2,39	0,81	3	1,61	1,19	4
X. Konformistyczny	6	5,97	0,00	4	4,03	0,00	10
XI. Zawodowy	3	5,37	1,55	6	3,63	1,55	9
XII. Rodzinny	29	23,87	1,63	11	16,13	1,63	40
XIII. Materialistyczny	1	0,60	0,40	0	0,40	0,40	1
XIV. Socjocentryczny	0	1,79	1,21	3	1,21	2,65	3
Suma	111			75			186
p<0,01; 13 st. sw.						Statystyka	31,82

Wyliczona statystyka *chi-kwadrat* dla danych dotyczących najmniej preferowanych stylów życia wśród dziewcząt żyjących w środowisku wiejskim oraz dziewcząt żyjących w środowisku miejskim uzyskała wartość: $\chi^2 = 15,80$. Wartość testu, która została wyliczona na podstawie zebranych danych nie „weszła” do obszaru krytycznego. W tym przypadku zatem nie mamy podstaw do odrzucenia zerowej hipotezy mówiącej o braku statystycznych różnic między wyróżnionymi ze względu na środowisko życia dziewczętami. Można więc stwierdzić brak istotnych statystycznie różnic w zakresie najmniej preferowanych stylów życia między dziewczętami żyjącymi w różnych środowiskach: wiejskim i miejskim. Tabela 14 prezentuje omówione wyniki.

Tabela nr 14. Najczęściej wybierane modele życia jako najmniej preferowane wśród dziewcząt a miejsce zamieszkania

Modele życia	Dziewczęta-Wieś			Dziewczęta-Miasto			
	N	wartość teoretyczna	χ^2	N	wartość teoretyczna	χ^2	S
I. Wygody życia	3	2,41	0,15	1	1,59	0,22	4
II. Prestiżowy	12	13,25	0,12	10	8,75	0,18	22
III. Estetyczny	6	4,82	0,29	2	3,18	0,44	8
IV. Niezależnościowy	6	4,82	0,29	2	3,18	0,44	8
V. Perfekcjonistyczny	10	6,62	1,72	1	4,38	2,60	11
VI. Rywalizacyjny	19	19,27	0,00	13	12,73	0,01	32
VII. Allocentryczny	2	2,41	0,07	2	1,59	0,10	4
VIII. Hedonistyczny	4	6,62	1,04	7	4,38	1,57	11
IX. Idealistyczny	4	6,02	0,68	6	3,98	1,03	10
X. Konformistyczny	11	13,25	0,38	11	8,75	0,58	22
XI. Zawodowy	3	4,82	0,69	5	3,18	1,04	8
XII. Rodzinny	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0
XIII. Materialistyczny	26	21,68	0,86	10	14,32	1,30	36
XIV. Socjocentryczny	6	6,02	0,00	4	3,98	0,00	10
Suma	112			74			186
p<0,01; 13 st. sw.						Statystyka	15,80

Wyliczona statystyka *chi-kwadrat* dla danych dotyczących najbardziej realizowanych stylów życia wśród dziewcząt żyjących w środowisku wiejskim oraz dziewcząt żyjących w środowisku miejskim uzyskała wartość: $\chi^2=18,73$. Wartość testu, która została wyliczona na podstawie zebranych danych nie „weszła” do obszaru krytycznego. W tym przypadku zatem nie mamy podstaw do odrzucenia zerowej hipotezy mówiącej o braku statystycznych różnic między wyróżnionymi ze względu na miejsce zamieszkania dziewczętami. Można więc stwierdzić brak istotnych statystycznie różnic w zakresie realizowanych stylów życia między dziewczętami żyjącymi w różnych środowiskach: wiejskim i miejskim. Tabela 15 prezentuje omówione wyniki.

Tabela nr 15. Najczęściej wybierane modele życia jako realizowane wśród dziewcząt a miejsce zamieszkania

Modele życia	Dziewczęta-Wieś			Dziewczęta-Miasto			
	N	wartość teoretyczna	χ^2	N	wartość teoretyczna	χ^2	S
I. Wygody życia	11	13,95	0,62	12	9,05	0,96	23
II. Prestiżowy	2	1,21	0,51	0	0,79	0,79	2
III. Estetyczny	6	8,49	0,73	8	5,51	1,13	14
IV. Niezależnościowy	10	10,31	0,01	7	6,69	0,01	17
V. Perfekcjonistyczny	5	7,89	1,06	8	5,11	1,63	13
VI. Rywalizacyjny	1	1,21	0,04	1	0,79	0,06	2
VII. Allocentryczny	26	20,02	1,79	7	12,98	2,76	33
VIII. Hedonistyczny	7	6,07	0,14	3	3,93	0,22	10
IX. Idealistyczny	1	1,21	0,04	1	0,79	0,06	2
X. Konformistyczny	6	6,07	0,00	4	3,93	0,00	10
XI. Zawodowy	4	7,28	1,48	8	4,72	2,28	12
XII. Rodzinny	31	26,69	0,70	13	17,31	1,07	44
XIII. Materialistyczny	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0
XIV. Socjocentryczny	1	0,61	0,26	0	0,39	0,39	1
Suma	111			72			183
p<0,01; 13 st. sw.						Statystyka	18,73

j) Preferowane i realizowane style życia dorastających chłopców a miejsce zamieszkania

Wyliczona statystyka *chi-kwadrat* dla danych dotyczących najbardziej preferowanych stylów życia wśród chłopców żyjących w środowisku wiejskim oraz chłopców żyjących w środowisku miejskim uzyskała wartość: $\chi^2=17,43$. Wartość testu, która została wyliczona na podstawie zebranych danych nie „weszła” do obszaru krytycznego. W tym przypadku zatem nie mamy podstaw do odrzucenia zerowej hipotezy mówiącej o braku statystycznych różnic między wyróżnionymi ze względu na środowisko życia chłopcami. Można więc stwierdzić brak istotnych statystycznie różnic w zakresie preferowanych stylów życia między chłopcami żyjącymi w różnych środowiskach: wiejskim i miejskim. Tabela 16 prezentuje omówione wyniki.

Tabela nr 16. Najczęściej wybierane modele życia jako preferowane wśród chłopców a miejsce zamieszkania

Modele życia	Chłopcy-Wieś			Chłopcy-Miasto			
	N	wartość teoretyczna	χ^2	N	wartość teoretyczna	χ^2	S
I. Wygody życia	11	10,69	0,01	14	14,31	0,01	25
II. Prestiżowy	2	2,57	0,12	4	3,43	0,09	6
III. Estetyczny	1	2,99	1,33	6	4,01	0,99	7
IV. Niezależnościowy	9	7,70	0,22	9	10,30	0,17	18
V. Perfekcjonistyczny	5	5,13	0,00	7	6,87	0,00	12
VI. Rywalizacyjny	5	5,13	0,00	7	6,87	0,00	12
VII. Allocentryczny	2	3,85	0,89	7	5,15	0,66	9
VIII. Hedonistyczny	3	2,99	0,00	4	4,01	0,00	7
IX. Idealistyczny	1	1,28	0,06	2	1,72	0,05	3
X. Konformistyczny	4	2,99	0,34	3	4,01	0,25	7
XI. Zawodowy	2	2,57	0,12	4	3,43	0,09	6
XII. Rodzinny	10	4,70	5,97	1	6,30	4,46	11
XIII. Materialistyczny	4	6,41	0,91	11	8,59	0,68	15
XIV. Socjocentryczny	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0
Suma	59			79			138
p<0,01; 13 st. sw.						Statystyka	15,8

Wyliczona statystyka *chi-kwadrat* dla danych dotyczących najmniej preferowanych stylów życia wśród chłopców żyjących w środowisku wiejskim oraz chłopców żyjących w środowisku miejskim uzyskała wartość: $\chi^2=16,51$.

Wartość testu która została wyliczona na podstawie zebranych danych nie „weszła” do obszaru krytycznego. W tym przypadku zatem nie mamy podstaw do odrzucenia zerowej hipotezy mówiącej o braku statystycznych różnic między wyróżnionymi ze względu na środowisko życia chłopcami. Można więc stwierdzić brak istotnych statystycznie różnic w zakresie najmniej preferowanych stylów życia między chłopcami żyjącymi w różnych środowiskach: wiejskim i miejskim.

Tabela 17 prezentuje omówione wyniki.

Tabela nr 17. Najczęściej wybierane modele życia jako najmniej preferowane wśród chłopców a miejsce zamieszkania

Modele życia	Chłopcy-Wieś			Chłopcy-Miasto			
	N	wartość teoretyczna	χ^2	N	wartość teoretyczna	χ^2	S
I. Wygody życia	2	1,76	0,03	7	2,24	0,03	4
II. Prestiżowy	3	3,52	0,08	5	4,48	0,06	8
III. Estetyczny	2	3,52	0,65	6	4,48	0,51	8
IV. Niezależnościowy	1	1,76	0,33	3	2,24	0,26	4
V. Perfekcjonistyczny	6	3,08	2,78	1	3,92	2,18	7
VI. Rywalizacyjny	4	3,52	0,07	4	4,48	0,05	8
VII. Allocentryczny	1	3,08	1,40	6	3,92	1,10	7
VIII. Hedonistyczny	7	3,95	2,35	2	5,05	1,84	9
IX. Idealistyczny	7	5,71	0,29	6	7,29	0,23	13
X. Konformistyczny	8	9,23	0,16	13	11,77	0,13	21
XI. Zawodowy	5	3,95	0,28	4	5,05	0,22	9
XII. Rodzinny	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0
XIII. Materialistyczny	7	7,47	0,03	10	9,53	0,02	17
XIV. Socjocentryczny	5	7,47	0,82	12	9,53	0,64	17
Suma	58			74			132
p<0,01; 13 st. sw.						Statystyka	16,51

Wyliczona statystyka *chi-kwadrat* dla danych dotyczących najbardziej realizowanych stylów życia wśród chłopców żyjących w środowisku wiejskim oraz chłopców żyjących w środowisku miejskim uzyskała wartość: $\chi^2=14,22$. Wartość testu, która została wyliczona na podstawie zebranych danych nie „weszła” do obszaru krytycznego.

W tym przypadku zatem nie mamy podstaw do odrzucenia zerowej hipotezy mówiącej o braku statystycznych różnic między wyróżnionymi ze względu na środowisko życia chłopcami. Można więc stwierdzić brak istotnych statystycznie różnic w zakresie realizowanych stylów życia między chłopcami żyjącymi w różnych środowiskach: wiejskim i miejskim.

Tabela 18 prezentuje omówione wyniki.

Tabela nr 18. Najczęściej wybierane modele życia jako realizowane wśród chłopców a miejsce zamieszkania

Modele życia	Chłopcy-Wieś			Chłopcy-Miasto			
	N	wartość teoretyczna	χ^2	N	wartość teoretyczna	χ^2	S
I. Wygody życia	11	9,12	0,39	10	11,88	0,30	21
II. Prestiżowy	4	3,48	0,08	4	4,52	0,06	8
III. Estetyczny	3	2,61	0,06	3	3,39	0,05	6
IV. Niezależnościowy	7	5,65	0,32	6	7,35	0,25	13
V. Perfekcjonistyczny	6	6,08	0,00	8	7,92	0,00	14
VI. Rywalizacyjny	3	5,21	0,94	9	6,79	0,72	12
VII. Allocentryczny	2	2,61	0,14	4	3,39	0,11	6
VIII. Hedonistyczny	1	3,48	1,76	7	4,52	1,35	8
IX. Idealistyczny	0	0,87	0,87	2	1,13	0,67	2
X. Konformistyczny	1	1,74	0,31	3	2,26	0,24	4
XI. Zawodowy	3	3,48	0,07	5	4,52	0,05	8
XII. Rodzinny	8	4,34	3,08	2	5,66	2,36	10
XIII. Materialistyczny	4	4,34	0,03	6	5,66	0,02	10
XIV. Socjocentryczny	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0
Suma	53			69			122
						Statystyka	14,22

p<0,01; 13 st. sw.

3. Dyskusja wyników

Hipoteza badawcza dotycząca zróżnicowania preferowanych i realizowanych stylów życia dorastającej młodzieży ze względu na miejsce zamieszkania została potwierdzona tylko odnośnie do preferencji. Badania wykazały statystycznie istotną zależność między środowiskiem życia młodzieży a preferowanym stylem życia. Młodzi ludzie żyjący w środowisku wiejskim bardziej niż ich rówieśnicy żyjący w środowisku miejskim preferują style: Rodzinny, Allocentryczny i Niezależnościowy, zaś młodzież miejska bardziej niż młodzież wiejska preferuje style: Estetyczny i Perfekcjonistyczny.

Badania nie wykazały statystycznie istotnych zależności między miejscem zamieszkania a najmniej preferowanymi, jak również realizowanymi stylami dorastającej młodzieży. Procentowe udziały odpowiedzi wykazały, że obie grupy najmniej preferują style: Materialistyczny, Rywalizacyjny i Konformistyczny, a gdy chodzi o najbardziej realizowane – obie grupy wskazały style: Rodzinny i Wygody

życia. Dodatkowo spośród realizowanych stylów młodzież wiejska wskazała styl Allocentryczny, a młodzież miejska Perfekcjonistyczny.

Hipoteza badawcza dotycząca zróżnicowania preferowanych i realizowanych stylów życia dorastającej młodzieży ze względu na płeć, została potwierdzona w zakresie najbardziej preferowanych i realizowanych stylów życia młodzieży, zarówno wiejskiej jak i miejskiej. Procentowe udziały odpowiedzi wskazują zróżnicowanie pomiędzy dziewczętami a chłopcami żyjącymi w środowisku wiejskim. Dziewczęta częściej niż chłopcy wybierały jako najbardziej preferowane style: Allocentryczny i Rodzinny, zaś chłopcy częściej wskazywali style: Wygody życia, Rywalizacyjny i Materialistyczny. Odnośnie realizowanych stylów dziewczęta częściej wybierały style: Allocentryczny i Rodzinny, zaś chłopcy częściej wskazywali style: Wygody życia i Materialistyczny. Procentowe udziały odpowiedzi wskazują także na różnice pomiędzy dziewczętami a chłopcami żyjącymi w środowisku miejskim. Dziewczęta częściej niż chłopcy wskazywały jako najbardziej preferowane style: Rodzinny i Perfekcjonistyczny, zaś chłopcy częściej wybierali style: Rywalizacyjny, Materialistyczny i Prestiżowy. W przypadku realizowanych stylów dziewczęta częściej niż chłopcy wybierały style: Rodzinny i Estetyczny, zaś chłopcy częściej wskazywali style: Rywalizacyjny i Materialistyczny.

Hipoteza badawcza dotycząca zróżnicowania preferowanych i realizowanych stylów życia dorastającej młodzieży ze względu na środowisko życia i płeć, została potwierdzona tylko odnośnie różnic pomiędzy dziewczętami żyjącymi w środowisku wiejskim a dziewczętami żyjącymi w środowisku miejskim w zakresie najbardziej preferowanych stylów. Procentowe udziały odpowiedzi dziewcząt z obu grup wskazują na zróżnicowanie między dziewczętami żyjącymi w różnych środowiskach. Dziewczęta żyjące w środowisku wiejskim częściej wskazywały style: Rodzinny, Allocentryczny i Niezależnościowy, zaś dziewczęta żyjące w środowisku miejskim częściej wskazywały na style: Perfekcjonistyczny i Estetyczny.

Dotychczasowe badania stylów życia dorastającej młodzieży charakteryzują się pewną powtarzalnością wyników, które wskazują, że dorastająca młodzież bez względu na miejsce zamieszkania wysoko ceni takie wartości jak rodzina, życiowa stabilność czy też niezależność (Błasiak, 2000; Czerwińska-Jasiewicz, 2005; Dubis, 2014). Wyniki badań, przedstawionych w niniejszym artykule w dużej mierze wpisują się we wspomnianą powtarzalność, wskazując że zarówno dla wiejskiej jak i miejskiej młodzieży nadrzędnymi wartościami, wyznaczającymi style życia są rodzina oraz poczucie bezpieczeństwa w zakresie posiadania niezbędnych do życia

dóbr. Również obie grupy stanowczo deklarują podobne niepożądane wartości związane z zaangażowaniem społecznym, posiadaniem za wszelką cenę rzeczy materialnych czy rywalizacją.

Jednakże nie brakuje rozbieżności sugerujących, że miejsce zamieszkania w pewnej mierze różnicuje wybór danego stylu. Młodzież wiejska bardziej niż młodzież miejska preferuje rodzinny styl życia, ceniąc sprawy związane z domem rodzinnym, a także styl allocentryczny, dając wyraz wrażliwości na drugiego człowieka. Zaś młodzi ludzie żyjący w środowisku miejskim bardziej niż ich rówieśnicy żyjący w środowisku wiejskim cenią takie wartości jak doskonalenie samego siebie, związane z chęcią jak najlepszego pełnienia sprawowanych ról społecznych, a także bardziej zwracają uwagę na uczucia i doznania estetyczne. Opisane rozbieżności dotyczące stylów według których młodzi ludzie mieszkający w dwóch różnych środowiskach chcieliby żyć, mogą być związane z podstawowymi różnicami pomiędzy stylem życia w mieście i na wsi. Zdecydowane nastawienie młodzieży wiejskiej na styl życia rodzinnego może wpisywać się w ciągle utrzymującą się tendencję przywiązania ogółu społeczeństwa wiejskiego do tradycyjnych wartości i norm, co ciągle stanowi jedną z podstawowych różnic między wsią a miastem. Natomiast pojawienie się w preferencjach młodzieży miejskiej perfekcjonizmu i wartości estetycznych, może dotyczyć różnicy możliwości w korzystaniu z dóbr kultury, a także większej presji związanej z miejskim stylem życia w aspekcie wykształcenia, zdolności czy też wyglądu (Hipsz, 2013, s. 3–10; Strzezińska, Wiśnicka, 2011, s. 19–28).

Perfekcjonizm czyli dążenie do doskonałości w pełnieniu określonych funkcji i ról różnicuje głównie dziewczęta ze względu na miejsce zamieszkania. Dla młodych mieszkanek wsi kategoria doskonalenia się jest mało istotna w kontekście zadowolenia z życia, w przeciwieństwie do dziewcząt żyjących w środowisku miejskim, które o wiele bardziej cenią sobie sprawę dążenia do doskonałości. Z kolei wartością, która różnicuje chłopców żyjących w dwóch różnych środowiskach jest hedonizm, związany z beztróskim korzystaniem z „uroków świata”. Młodzi chłopcy żyjący w środowisku miejskim są bardziej nastawieni hedonistycznie niż ich rówieśnicy żyjący w środowisku wiejskim. Trzeba przyznać, że ten niepokojący wynik stawia dorastających chłopców żyjących w środowisku miejskim w negatywnym świetle. Jednak dotychczasowe wyniki dotyczące stylów życia młodzieży miejskiej, w tym także chłopców, nie są tak niepokojące (Czerwińska-Jasiewicz, 2005; Dubis, 2014). Być może odmienny wynik niniejszych badań spowodowany jest małą

liczebnością próby, przez co można sądzić, że gdyby badana grupa była bardziej liczebna wynik zmienił by się na korzyść męskiej części dorastającej młodzieży miejskiej. Aczkolwiek nie należy definitywnie wykluczać, iż zaistniała rozbieżność ma swoje odzwierciedlenie w rzeczywistości i sygnalizuje zmieniającą się tendencję przewartościowania korzystania z przyjemności przez męską młodzież mieszkającą w dużym mieście.

Badania wykazały także zależności między płcią a wyborem danego stylu życia zarówno wśród dorastającej młodzieży wiejskiej jak i miejskiej. Należy podkreślić, że płeć okazała się zmienną, która – w porównaniu z miejscem zamieszkania – w większym stopniu różnicuje style życia dorastającej młodzieży. Zarówno chłopcy ze wsi jak i miasta bardziej niż dziewczęta nastawieni są rywalizacyjnie, co związane jest z chęcią imponowania innym i materialistycznie, co z kolei być może związane jest z bardziej pragmatycznym, a mniej uczuciowym patrzaniem na świat. Dziewczęta zaś bardziej niż chłopcy cenią sobie rodzinę, jako cel ich dążeń i jedną z głównych wartości życia. A zatem płeć jako czynnik biologiczno-psychologiczny dość mocno różnicuje wybór i realizowanie określonego stylu życia.

Podsumowanie

Styl życia danej jednostki zależy od jej osobistych dyspozycji, a także od środowiskowych warunków, w których żyje i funkcjonuje. Osobiste dyspozycje dotyczą przede wszystkim aspektu ludzkiego życia związanego z uznawanymi wartościami, które stanowią główne kryterium wyboru danego stylu. Warunki środowiskowe to przede wszystkim miejsce wzrastania, wychowywania i funkcjonowania, które również stanowi czynnik determinujący określony styl życia. Dorastający młodzi ludzie żyjący w różnych środowiskach: wiejskim i miejskim, nie różnią się pod względem tego w jaki sposób żyją, a także w jaki sposób nie chcieliby żyć. Jedyną rozbieżność dotyczy pożądaných modeli, tzn. takich, według których chcieliby żyć. A zatem wyniki przedstawionych badań wskazują, że miejsce zamieszkania (wieś/miasto) nie jest zmienną, która by w zdecydowany sposób różnicowała dorastającą młodzież w zakresie podejmowania określonych stylów życia. Taką zmienną różnicującą w zakresie najbardziej preferowanych i realizowanych stylów życia zarówno młodzieży wiejskiej jak i młodzieży miejskiej okazała się płeć. Tak więc można stwierdzić, że równie ważnym czynnikiem

stanowiącym określony styl życia jednostki obok cenionych wartości i środowiska funkcjonowania jest także biologiczno-psychologiczny czynnik związany z płcią. Różnice w zakresie wyborów określonych stylów między dziewczętami a chłopcami mogą wynikać z odmiennego rozumienia rzeczywistości i patrzenia na świat. Ogólnie rzecz biorąc większość młodych ludzi zorientowanych jest na życie rodzinne i związaną z nim życiową stabilność. Zauważone różnice między dziewczętami a chłopcami mogą być wyrazem różnego rozumienia przez nich wspomnianych wartości, względem których chłopcy zachowują podejście praktyczne i pragmatyczne, zaś dziewczęta uczuciowe i emocjonalne.

Bibliografia:

- Bakiera L., Stelter Ż., (2011), *Leksykon psychologii rozwoju człowieka*, t. 1., Warszawa: Difin.
- Błasiak D., (2000), Styl życia młodzieży licealnej na przykładzie II LO w Katowicach i I LO w Siemianowicach Śląskich, *Chowanna*, 1, s. 121–134.
- Czerwińska-Jasiewicz M., (2005), Koncepcje młodzieży na temat własnego życia – propozycja nowego modelu badań, *Psychologia Rozwojowa*, 10(4), s. 59–72.
- Dubis M., (2014), Wartości i style życia młodzieży, *Jagiellońskie Studia Socjologiczne*, 1, s. 35–45.
- Fatyga B., (1999), *Dzieci z naszej ulicy. Antropologia kultury młodzieżowej*, Warszawa: Ośrodek Badań Młodzieży – Uniwersytet Warszawski.
- Hipsz N., (2013), *Wieś polska – postawy, styl życia*, komunikat badań CBOS, Warszawa.
- Matuszewicz Cz., (1975), *Psychologia wartości*, Warszawa: PWN.
- Mądrycki T., (1996), *Osobowość jako system tworzący i realizujący plany*, Gdańsk: GWP.
- Oleszkowicz A., Senejko A., (2011), Dorastanie, (w): *Psychologia rozwoju człowieka. Podręcznik akademicki*, J. Trempała (red.), (s. 259–286), Warszawa: PWN.
- Ponczek D., Olszowy I., (2012), Styl życia młodzieży i jego wpływ na zdrowie, *Prog Hig Epidemiol*, 93(2), s. 260–268.
- Siciński A., (1976), Styl życia – problemy pojęciowe i teoretyczne, (w): A. Siciński (red.), *Styl życia. Koncepcje i propozycje*, (s. 15–32), Warszawa: PWN.
- Strzezińska A., Wiśnicka M., (2011), *Młodzież na wsi*, raport z badania przeprowadzonego przez Pracownię Badań i Innowacji „Stocznia” na zlecenie Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, Warszawa.
- Tyszka A., (1971), *Uczestnictwo w kulturze. O różnorodności stylów życia*, Warszawa: PWN.
- Wertenstein-Żuławski J., (1993), Młodzież polska – fenomen nieobecności, (w): J. Kośmider, A. Tyszkiewicz (red.), *Dzieci swojego czasu. Młodzież polska i francuska*, (s. 7–8), Warszawa: Wyd. Agencja Wulkan.